

مسئله اشراقیه

۱۳۲۶

دین، فلسفه، ادبیات، حقوق و علوم دین باحث هفته لقا رساله در

در سعادتده یکی پوسته خانه فارشوسنده
داووه مخصوصه در

مسئله نزه موافق آثار جدیده مع المنونیه قبول اولور
درج ایله بدین آثار اعاده اولماز
مخاطار:

مؤسسلسری: ابوالعلا زین العابدین - ح. اشرف ادیب

در سعادتده نسخه سی ۵۰ پاره در

قیریلنه دن مقوا بورو ایله کوندریلیرسه سنوی
۲۰ غروش فضله آلدیر.

تاریخ تأسیسی:
۱۱ تموز ۳۲۴

سنه لکی	القی ایلیقی	در سعادتده
۶۵	۳۵	ولایاتده
۹۰	۵۰	ممالک اجنبیه ده
۱۰۰	۵۵	غروشدره

در سعادتده پوسته ایله کوندریلیرسه ولایات بدلی اخذ اولنور.

عدد: ۲

۳۲۶ شعبان ۷ پنجشنبه ۲۱ اغستوس ۳۲۴

رنجی سنه

حریت - مساوات

ایماندر او جوهر در که آلهی نه بیوکدر ..
 ایمانسر اولان پاسلی یورک سینهدده یوکدر ؟
 مؤمن که خبردار بویکروزه جهانک
 فوقنده املندن ده کنیش بزم بقانک
 آماده لکنندن ، چکچک ایتسهده بالفرض
 هر آنی حیاتک اوکا بیکلرجه بلا عرض
 فر داده کی اذواقی او ایتدکجه تأمل
 ایله بوکون آلامه نصلی اولسه تحمل ..
 بر ملحدی لکن کیم ایدر تسلیه هیات ؟
 صیغماز اونک آفاقه فردای مکافات !
 عندنده سماوات و زمین بر قوجه بوشلق ،
 فریادینی گوش ایلیه چک گوش کرم یوق ؟
 الجای تصادفله شو «بوش!» عالمه دوشمش ،
 اطرافنه بیکلرجه شداند کلوب اوشمش .
 اونلرله بوغوشمقله کچوب دور حیاتی
 انجام اوله جق موت سکون حرکاتی ..
 وارلقدن اونک ایکیلرک اوله نصیبی ؟
 بونلر بشرک ایشه اک آواره غریبی .
 مؤمنلره امداده یتیش مرحتکله ،
 ملحدلره لکن دها چوق مرحت ایله :
 کراهلر کدرکه عمی لیلنه طالمش ،
 بر رهبر اولور نجم امل یوق ده بونالمش ؟
 سنسک بوشبستانه سورن اونلری البت ،
 سندن طوغه جق طوغسهده بر فخر هدایت .
 ملحدده سنک ، قلب موحدده سنکدر ؟
 الحاد ایله توحید نهدر ؟ منشأی هپ بر .
 اوله یسه نهدندر بوتفاوت آره برده ؟
 اسباب تخالف نهدر افکار بشرده ؟
 یارب بوسراثر کون اولورده آچیلیری ؟
 برلیل مؤبد اوله رق یوقسه قالیری ؟
 هر ذرده آهنگ جلالک طویولورکن ،
 هر نغمهده بیکلرجه لسان ناطق اولورکن ،
 جلوه کده کی اسرار نصل قائمهده مظلم ؟
 ای نور الوهیتک ظلی عوالم !

محمد عاکف

بوندن اولکی مقاله مزده قانون اساسیمزک بزه بخش ایتدیکی
 حریتک قوانین موضوعه ، قواعد مذهبییه عادات ملیه مزایله مقید
 اولسی لازم کله چکنی اجمالاً کوسترمش اینک . شمدی بوقیود
 نلشنک فوایدینی برار دها ایضاح ایتک ایتتیوروز .
 اوت ، انسان حر اولمقله برابر بولندیکی مملکتک قوانین موضوعه سی
 احکامنه اتباعه مجبوردر . و بو اتباع لوازم انسانیه و ضرورات مدنیه
 دندر . زیرا مادامکه انسان مدنی الطبع اولوب بر هیئت اجتماعیه
 ایله یشامق مجبوریتنده در ، شو حالده هیئت اجتماعیه تشکیلی ایدن
 هر فردک دائماً او هیئته عائد منافع عمومییه خادم اولسی ، حتی کنندی
 منافع شخصییه سی بیله او منافع عمومییه ضمیمه کوزعمی و بو هیئت
 اجتماعیه نك منافعنه متعلق هر تکلیفه انقیاد انلسی و هر فعل و قولنده و بوتون
 اطوار و حرکاتنده منافع عمومییه اخلالدن صوک درجه توقی ایتسی
 ولدی الايجاب کنندی منفعت شخصییه سی منفعت عمومییه نك حصوله
 فدا ایلسی لازمدر . چونکه اگر بویله اولیوبنده هر کس دائماً مجرد
 کنندی منافع شخصییه سی نظر اعتباره آلیر و بومقصدک حصولی ایچون
 هر خصوصده ایتدیکی کبی سر بست قالیر ایسه فطرت بشریهده ،
 هوسات حیوانیه غالب و بوسبیلله هر شخص کنندی نفسنه ، کنندی
 طبیعته ، کنندی آرزوسنه موافق اولانی جلبه ، اولیانی دفعه طالب
 بولندیغندن هر شخصک هر نه صورتله اولورسه اولسون مجرد کنندی
 منافع تأمین و تحصیل ایچون غیرک حقوقنه تجاوزدن اجتناب و هیئت
 اجتماعیه نك مدار قوامی اولان تکالیفه انقیاد ایتیه چکی و بو صورتله
 منافع عمومییه نك مختل اولسنه سببیت ویره چکی و بالاخره منسوب
 اولدیگی هیئت اجتماعیه نك شیرازه انتظامی خالدار ایلیه چکی امور
 بدیهه دندر .
 شو حالده حیات اجتماعیه نك عدالت و حقانیت دائره سنده جریانیه
 شدتله لزوم واردر . بر هیئت اجتماعییه عدالت و حقانیتی کوستره چک
 شی ایسه آنجق قانوندر . زیرا عقول بشر متفاوت اولدیغندن ، یعنی
 هر کسک عقلی و ذراتی بر سویهده بولندیغندن ، بر قانون عدالت
 اولمقسزین هر خصوصده حتی باطلدن تفریق و تمیز ایتک هر کسک
 کاری دکدر .
 بونک ایچوندر که خلقت آدمدنبیری هر نرهده بر جمعیت بشریه
 تشکیلی ایتش ایسه اوجمیت طرفندن اوراده کنندی حیات اجتماعیه لرینی
 محافظه یه کافل بر قانونک وجودینه احتیاج حس اولنهرق کنندی
 احتیاج لری نسبتنده بر قانون وضعنه و او قانونک احکامنه اتباعه
 مجبوریت حاصل اولمش و بواصول دنیانک هریرنده جاری اوله کلشندر .

و ذات حضرت پادشاهی حسب اختلافه دین اسلامک حامیسی در .
بودونک دینی دین اسلام اولوب ذات حضرت پادشاهی ده بودینک
حامیسی اولنجه تبعه دولت علیه دن بولنان هر مسلمان بو دین عالینک
بتون احکامنه رعایتیه مجبور اولدینی کبی ، عکس تقدیرده قوه
اجرائیه دیمک اولان حکومتمز دخی او مثلاً کیسه لر حقنده تدابیر
زجریه اتخاذینه مجبوردر . زیرا بودوت علیه نک تاجیتنی حائز اولان
بر مسلمانک احکام دیندن بر حکمه رعایت اتمه سی و او حکمی تحقیره قدر
و ارمسی قانون اساسیزک شو ایکی ماده مهمه سی احکامیه قابل تألیف
اوله میه جغندن بوکی کیسه لر حکومتمزک تأدیپ و تربیه یه مجبوریتی
کندیسنه تعلق ایدن وظائف مهمه جله سندن در .

شریعت غرای اجدیده امر اولنان شیلرک کافه سی نافع اولدینی کبی ،
نهی اولنان شیلرک جله سی دخی مضردر . بوکون بو حقیقت بتون عقلا
و حکمانک تحت تصدیقنده در .

ایشته شریعتزده امر اولنان شیلردن بری ده مخدرات اسلامیه نک
کندیلرینه محرم اولمان کیسه لر دن تستر ایتلریدر که اوده صاحب لری دخی داخل
اولدینی حاله وجودلرینی زینت دن عاری برشی ایله ، جالب شهوت
اولیه جق بر لباس ایله اورتمکدن عبارتدر .

شیمی بو حکم شرعینک موافق حکمت و مصلحت اولوب اولدینی محاکمه
ایدلم : بز دیورزکه شریعتزک احکام سائره سی کبی بو حکم منافی دخی
موافق حکمت و مصلحت در ، لوازم انسانیه و ضرورات مدنیه جله -
سندن در . و بوده وجوه عدیده ایله ثابتدر :

اولا : قادیلر طبعاً نازک و تعرضکاه رجال اولدقلرندن آنلر حقنده
اغیاردن تستر کندیلری ایچون بیوک برانمت و بیوک بر اثر شفقندر .
چونکه بتون تجملاتی ایله بر قادیلرک ، باخصوص کنج و کوزل بر قادیلرک
اغیار و اجانبک انظار شهوتنه عرض اندام ایتسی و علی الخصوص بتون قوای
شهوانیه نک ابدان بشریه اوزرنده کمال دهشت و شدتیه اجرای احکام
ایتدیکی بویله بر زمانده ارککلرله ، هم ده کندیسی ایله مناسبت غیر
مشروعده بولنق آرزو سنه صوک درجه مغلوب و منهک اولان ارککلر ایله
مصاحبتده بولنسی آنک قیمت نسوانیه سی تنقصیدن باشقه هیچ برشی منتهج
دکل در . بونک بویله اولدینی تفصیلاً بیانه حاجت یوقدر . چونکه
بو اوقدر بدیهی ، اوقدر جلی بر حقیقتدر که بونی انکار ، عادتا [ایکی
کره ایکی درت ایدر] حقیقتنی انکار منزله سنده در .

ثانیاً : معلومدر که بر عائله نک تأمین سعادتنی ایکی نوع وظائف مهمه یه
مربوطدر . بولردن بری وظائف بتیه ، دیکری وظائف خارجه در .
بو ایکی نوع وظائفی یالکز زوجه ایفا ایده میه جکی کبی ، یالکز زوج
دخی ایفا ایده من . شو حاله ، بو وظیفه لر تقسیم ایتک اقتضا ایدر .
وظائف بتیه یی زوجه یه ، وظائف خارجه یی ده زوجه تحویل لازم

هر قوم کندی حیات اجتماعیه و سلامت قومیه لر ایچون بویله
بر طاقم قوانین موضوعه احکامیه مقید و مکلف اولدقلری کبی ینه عین
حکمته بناء بر چوق قواعد مذهبییه احکامیه دخی مقید و مکلف در ، و بوده
بر امر ضروری در . زیرا انسان روح ایله بدنن مرکبدر . حالبوکه
بدن فانی ، روح ایسه باقی در . بو عالم فانیده ابدان فانیه نک اسباب
حیات و سعادتنی کوستره جک ، بیلدیره جک بر طاقم قوانین موضوعه
احکامیه مقید اولنق لازم کلنجه عالم باقی ده ارواح باقیه نک سعادت
ورفاهیتی بوللرینی بیلدیره جک و حتی بودنیاده بیله محتاج اولوبده عقول
قاصره منزله ادراک ایده میه جکمز نیجه حقایق بزه کوستره جک بر طاقم
قواعد دینییه احکامیه مکلف اولنق لازم کله جکی اولوبتده قایلر .

قواعد مذهبییه ، قوانین شرعیه دیمک در . بوده بر لطف سبحانی
اوله رفق انسانلرک دنیوی و اخروی ، صوری و معنوی اسباب سعادتلرینی
تعیین و تأمین ایتک اوزره طرف الهیدن بر نبی واسطه سیله انسانلره
تبلیغ اولنان احکامدر . بو احکام ، اعتقاد ، اعمال ، و اخلاقه متعلق
اولوب بو احکامه رعایت ایدنلرک اقصای مراتب سعادتیه تعالی ایده .
جکلمری و ایتیلرک درکة سفلائی مذلتیه دوشه جکلمری شبهه سزدر .

بالخاصه شریعتز ، جهتینی ، یعنی هم احکام دنیویه و اخروییه
جامع اولدینی و اکثر قوانین موضوعه من و علی الخصوص قانون مدنیز ،
احکام حقوقیه من منحصراً قوانین شرعیه دن مقتبس بولدینی جهتیه
بزم قواعد دینییه احکامیه مقید اولمه من کندی حیات اجتماعیه و منافع
ملیه من اقتضاسندن اولدینی بیانه حاجت یوقدر .

بو قواعد جله سندن بری ده تستر نسوان مسئله سی در . قانون
اساسیزک اعلان اولنسی اوزرینه بعض یرلرده بو مسئله یه رعایت
ایدلمه مکه باشلانلدینی مع التأسف کورولمکه و بویوزدن معاذاه
بین المسلمین برفتنه عظیمه نک ظهوری قوه قریبه یه کلدیکی ایشیدلمکه در .
و بوده طبیعی برشی در . چونکه یوزلرجه میلیون مسلمانلرک جانلردن
دها عزیز ، روحلردن دهامقدس بیلدکلمری بر دین عالینک احکامندن بر
حکم شرعی یه قارشی مسلمان عنوانی آلتنده بولنان بعض کسه لر طرفندن بوکی
مبالاسزاق کوسترک و حتی بونی تحقیره قدر وارد یرمق بتون اهالی
مسلمه نک حقوق مقدسه لرینه تجاوز دیمک اولمقله بویله معناسزراشدن ،
بر هیچدن طولایی دنیانک هر طرفنده بولنان کافه اهل اسلامک حسیات
دینییه لر غلبانه کله جکی بدیهیات امور دندر .

بونکله برابر بعض مسلمانلرک بویله بر حال نارویه جرأت ایتلمری
هر درلو سعادت دنیویه منزه حجت بیلدیکمز و محافظه سنه بین ایتدی کمز
قانون اساسی احکامنده منافی اولدیندن حکومتمزک بوبابده تدابیر
مؤثریه توسل ایتسی لازمدر . زیرا قانون اساسینک دردنچی و اون
برنجی ماده لر حکمنجه دولت عثمانیه نک دینی ، دین اسلامدر ؛

کلیه . بونک عکسی اولماز . زیرا قادیلرک خلقت اصلیه لرنده کی نزاکت و ظرافت اقتضا سوجه آنلرک برطاقم افعال شاقه دن عبارت اولان امور خارجیه ایله اشتغاللری موافق حکمت و مصلحت اوله میسه جنی کبی . ارککلرک امور بیته ایله اشتغاله خضر وجود ایتلرینی ده هیچ بر عقل سلیم تجویز ایده من . چونکه بو عاداتا قانون طبیعی تبدیله ، قادیلری ارکک ، ارککلری قادین یا عقه قالمشقی دیمک اولوب بونک بطلاننده ایسه هیچ کیسه تردد ایتمز .

برده قادیلرک غایه خلقتلری ، مجرد آنلرک دنیا به چو چق کتیرمک و او چو چقلری بر مدت تربیه ایتمکن عبارت در . بناء علیه اگر قادیلر امور خارجیه ایله اشتغاله خضر وجود ایده چک اولور لر ایسه خلقت نسوانه ترتب ایده چک اولان شو حکمت مهمه و مصلحت عظیمه نک فوت اوله جنی و بو حال بالاخره نسل بشرک دنیا دن انقطاعه سببیت ویره چکی شبه سزدر .

مادامکه قادیلرک عهده لرینه ترتب ایدن وظائف صرف امور بیته بی تسویه دن و دنیا به کتیر دکلی چو چقلری تربیه دن عبارتدر ؛ شو حالده آنلرک بتون زینلرینی طاقه درق آچیق صاحبق اولدقلری حالده کندی قیمت نسوانیه لرینی خلدار ایده چک اولان محله کتیرینه و تون تجملاتلرله برطاقم شهوتپرستان رجالک اجتماعکاهی اولان محله رده بولمیرینه هیچ بر فائده ترتب ایده من . بالعکس وظیفه مکلفه لری مختل اوله رق آنلرک بو حرکاتندن تلافیسی غیر قابل بر چوق مضرتلر حصوله کلیر . و نهایت سعادت عالمه بالکلیه محو اولور کیدن .

ما بعدی وار

موسی اعظم

واعظلر

دور سابقک بزى محروم ایتدیکی اک بیوک نعمتلردن بری و اعظملردن . سوء اداره ایله سوء اخلاق بزى درکة هلاک واضمحلاله ایندردیکی ، نجات و سلامتدن عادتاً امیدلر منقطع اولدیغی حالده ینه حکومت قورشونیه بهر این اغزلردن انذار و تبشیره دائر حرف واحد چقیمور ، قولالره نجات و سلامت امتی کافل اولان آیات کریمه واحادیث نبویه نک هیچ بری واصل اولیور ، کوزلر ماضینک او مظلم و خونین ، مخوف و زهر آکین محیط بلا پروردن نه صاعه نه صوله انعطاف ایتمه که محکوم بولنیوردی . [صم بکم عمی فهم لایعقلون] آیت کریمه سی و اعظملرکده ، متعظملرکده مصور حال و شانی ایدی . حقیقی مقدر علما مواعظ رحله لرندن تبعید ایدیلنیوردی . کندینی بیلن

عقلا و اعظ دکله مکدن ابا ایدیوردی . قولالقر حقیقی وعظ و نصیحتی دیکلمیه دیکلمیه ، کوزلر کر سیلرده و اعظ کورمه به کورمه به آرتق و عظکده ، و اعظکده معناسی اونودلغه یوز طوتندی . بو امت مرحومه نک مظهر فلاح اولسی امیدلری منقطع اولمغه باشلادی . استاد فضائلهاد من مناسرتلی اسماعیل حق افندی حضر تلری کبی حالی تقدیر ایدن علما اندر نوادر دن معدود ایدی . بونکله برابر حضرت استاده صورارز : « باشنه چوق جاعت طوبیلا یور » دیدر تمه مک ایچون بعض کونلر درسی تعطیل ایتمیورمی ایدی ؟ جاعتی تقلیل ایدوب یالکز درر اقوال حکیمانیه سنی دیکلمه که ک زیاده مفتون اولانلرله اکتفا ایچون درس کونلری حقیقده جاعتی بالالتزام شاشر تیموری ایدی ؟ جاعت ایچنده دائماً یوز لرجه سی حاضر اولان خفیه لرک قباریق طوران اوزون قولالقرینی قوشقو لاندیرماق ایچون اغزلدن چیقان هر کله بی طارقمه ، سوق هیجان ایله فرقنه وارمیه رق الکجدی مباحثه طالارکن کندوسنی طوبیلا یوب « صویه صابونه طوقونیمان » مباحثه عودنده کندینی مضطر کورمیورمی ایدی ؟ بر زال هر دم فوران ، بر دریای دمام جوشان اولان او علم و عرفانک مجرای حقیقی سنی ، استقامت طبیعیه سنی چورمک ایچون نه زحمتلر چکدکلیری کندیسنه صورملی . بر آی اولکی مناسرتلی ایله بو کونکی مناسرتلی بیتمده کی فرق کورمک ایتیلر ایکی آی اول مواعظندن نشر اولان نمونه لرله (صراط مستقیم) مزک نشر ایتمکده اولدیغی مواعظه سنی قاز . شیلشدرسونلر .

واعظ نه در ؟

صربی امتدر ، معلم فضیلتدر ، ملقن حکمتدر ، وارث وظیفه نبوتدر . نفس الامرده بو قدر علوی بر مقصد دین ایله تأسس ایدن و اعظک وظیفه مقدسه سی - بک غریب بر جلوه طالعدر که - نیجه یوز سه لردن بری در حکومتلرجه قلب استبداده آب و تاب حیات و یرمک اوزره استعمال ایدلمش شرابین مفسدت حکمنده قالمشدر . بو وظیفه مخصوصه بی ایفادن استکفاف ایدن حقجو و اعظملر اعظم صرهنه چکمشدر . ملت اسلامیه نک استعدادینی بو غمق ، حسنیات بحیه سنی اولدرمک ایچون اتخاذ ایدیله کیش اولار بو سیاست ظالمانه نک نتایج طبیعیه سندندر که دور سابقده و اعظملر ، رسماً درس عاملردن دون بر مرتبه ده طوتولمش ، دائماً رؤس امتحانلرینی فزانه میانلره و یا فزانلر - میانلره تخصیص ایدلمشدر . بناء علیه ارباب اقتداردن اولان خواهجه لرمز و عظه تنز ایتمز و کیت کیده وعظ و نصیحت بوللو ایکی سطرارق سوزی پر آریه کتیره من بر حاله کلدی ایدی . دیگر طرفدرده و اعظملر - نوادر مستثنیاندن صرف نظر - اقتدارلرلردن انتخاب ایدیلدیکی ایچون ارباب عقولی اغلاجه چق ، بزى دشمنلرمنه مسخره ایده چک بر در که به